

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Številka: 008-12/14-18/
Ljubljana, 25. 2. 2015

Državni svet Republike Slovenije je na 26. seji 25. 2. 2015, v skladu z 98. členom Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10 in 6/14), obravnaval pobudo Komisije Državnega sveta za mednarodne odnose in evropske zadeve v zvezi s prostotrgovinskimi sporazumi, ter na podlagi prvega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - UPB1 in 95/09-odl. US) sprejel naslednji

S K L E P :

Državni svet podpira pobudo Komisije Državnega sveta za mednarodne odnose in evropske zadeve in predlaga Vladi Republike Slovenije, da pobudo prouči in nanjo odgovori.

Pobuda Komisije Državnega sveta za mednarodne odnose in evropske zadeve se glasi:

Državni svet Republike Slovenije poziva Vlado RS, da se opredeli, ali je vključitev mehanizma ISDS v Obsežni gospodarski in trgovinski sporazum med EU in Kanado (CETA) v Čezatlantsko partnerstvo za trgovino in investicije med EU in ZDA (TTIP) in v Sporazum o trgovini s storitvami (TiSA) v skladu z interesi Republike Slovenije.

Obrazložitev:

Namen sporazumov na področju zunanje trgovine je olajšati medsebojno trgovanje s ciljem povečati gospodarsko rast in ustvariti nova delovna mesta. To dosejajo po eni strani z zniževanjem carin ter z odpravo ovir pri carinjenju (npr. obvezno plačevanje taks pri carinjenju, dolgotrajni postopki carinjenja) in po drugi strani z odpravo necarinskih ovir.

Pri pogajanjih, ki jih v imenu držav članic vodi Evropska komisija, se Slovenija zavzema za čim bolj transparenten proces pogajanj in tudi za ratifikacijo sporazumov v nacionalnih parlamentih. Na ta način se želi ohraniti možnost, da se odločitev glede posameznega sporazuma sprejme tudi v posameznih državah članicah EU. Pri pogajanjih za TTIP in TiSA sporazum se vsebine še spreminjajo, na večini področij so konsolidirana besedila šele v prvi fazi oblikovanja. Glede na to se tudi delovna stališča sproti spreminjajo in oblikujejo. Predstavniki Republike Slovenije, ki so vključeni v proces pogajanj prek različnih delovnih teles, si prizadevajo za zaščito varstva človekovih pravic, za ohranjanje v EU dosežene ravni zaščite zdravja ljudi, živali, rastlin in okolja v Sloveniji ter za ohranjanje standardov na področju dela in varstva potrošnikov.

V sklopu prizadevanj za večjo preglednost je treba podpirati vse oblike sodelovanja Vlade RS s političnimi in gospodarskimi subjekti, civilno družbo, nevladnimi organizacijami ter z zainteresirano strokovno in širšo javnostjo v času pogajanj za TTIP in TiSA.

Kot je pokazala analiza anketnih odgovorov Centra poslovne odličnosti Ekonomske fakultete, je med slovenskimi podjetji poznavanje problematike sporazuma TTIP izjemno majhno. Ta ugotovitev ne velja le za majhna in srednja podjetja, temveč se s to problematiko zelo malo ukvarjajo tudi večja podjetja, zato je izjemnega pomena informiranje javnosti glede posledic teh sporazumov.

Izsledki zgoraj navedene študije nakazujejo, da naj bi bili učinki liberalizacije trgovine z ZDA na slovensko gospodarstvo izjemno majhni, vendar negativni. Liberalizacija zunanjih trgovinskih tokov z ZDA bi lahko povzročila padec celotnega slovenskega izvoza in uvoza. Najmočnejše negativne učinke naj bi občutili v primarnih sektorjih (kmetijstvo, ribištvo, rudarstvo) ter v panogi motornih vozil in ostalih transportnih sredstev, kemični in kovinski industriji. Liberalizacija bi lahko povzročila neto zmanjšanje števila zaposlenih v slovenskem gospodarstvu, kjer naj bi bile negativnih učinkov deležne panoge kmetijstva, kemične, kovinske in avtomobilske industrije.

Državni svet ugotavlja, da je del prosto trgovinskih sporazumov TTIP, CETA in TiSA mehanizem ISDS, ki je namenjen reševanju sporov. Stranke v okviru mehanizma ISDS določijo enega ali več arbitrov, ki odločijo v sporu. Če vlagatelj lahko dokaže, da ukrep, ki ga je sprejela država gostiteljica, krši določbe o zaščiti naložb in mu povzroča znatno škodo, je upravičen do odškodnine.

V analizi Centra poslovne odličnosti Ekonomske fakultete je navedeno, da tveganja, ki izhajajo iz mehanizma ISDS, niso povsem zanemarljiva, zato bi veljalo razmisliti o njegovem umiku iz pogajanj o TTIP ter reševanje morebitnih sporov ohraniti v pristojnosti obstoječih domačih pravosodnih mehanizmov suverenih držav članic EU ter skupnega Evropskega sodišča. Spori, ki so bili v preteklosti vloženi na podlagi tega mehanizma, dokazujejo, da ta zasebnim vlagateljem podeljuje možnost vlaganja tožb zoper zakonodajo za vodenje javnih politik. Tako so med odmevnejšimi primeri znani spori »Vattenfall proti Nemčiji«, »Veolia proti Egiptu« in »Philip Morris proti Avstraliji«. Da mehanizem ISDS ne sodi v TTIP, menijo tudi v Evropski konfederaciji sindikatov ETUC in Evropski potrošniški organizaciji BEUC. Podobna pričakovanja so bila izražena tudi v Nemčiji in Franciji. V francoskem parlamentu je bila sprejeta posebna izjava, ki nasprotuje vključitvi mehanizma ISDS v CETA.

* * *

Državni svet Republike Slovenije predlaga Vladi Republike Slovenije, da pobudo prouči in v skladu s četrtem odstavkom 98. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10 in 6/14) nanjo v roku 30 dni odgovori.

Mitja Bervar
predsednik